

ARXIU HOSTAL LA GAVINA

ALBERTI EDITOR

ALBERTI EDITOR

ALBERTI EDITOR

Banys de mar, de la teràpia al lleure

Es commemoren 100 anys de les casetes de bany a la platja de Sant Pol de S'Agaró, un símbol dels inicis del turisme a la Costa Brava

AURE FARRAN LLORCA

Aquest dissabte, 31 de juliol, S'Agaró estarà de festa per commemorar el centenari d'un dels seus principals símbols, les casetes de bany de la platja de Sant Pol, amb les seves emblemàtiques franques de blanc i colors. Per commemorar-ho, la família Ensesa, descendent dels impulsors de l'espai, ha organitzat una arrossada a la platja. Alberto Depau, director de l'Hostal La Gavina, també propietat de la família, explica que el centenari "realment es va produir l'any passat, però la pandèmia va impedir fer cap acte commemoratiu": "Això que farem aquest dissabte és una celebració informal amb què volem donar gràcies als clients per la seva fidelitat a les nostres casetes de bany".

La creació cal situar-la en un moment en què els banys de mar havien

guanyat popularitat a Catalunya. El 1916 Isidro Pijoan va muntar els primers banys amb set barraques de fusta i un cobert per al bar, i va organitzar les primeres activitats lúdiques. Posteriorment, el 1919, Manel Bosch i més socis van muntar 45 casetes de bany. Tot i la bona acollida, van posar a la venda el negoci i Vicenç Gandol i Josep Ensesa Pujadas el van comprar per 10.000 pessetes. El complex va ser inaugurat l'11 de juliol del 1920 amb el nom de Banys de Sant Pol. Així, la platja va passar a estar ocupada per una terrassa de fusta i deu casetes pintades de colors que encara avui són l'element més fotografiat de S'Agaró.

Era un espai que convidava la gent a fer banys de mar i que amb el temps es va convertir en un centre social de relaxació i lúdic. "Va ser una iniciativa clau per impulsar el turisme de la zona", reconeix Depau. Ara bé, les coses avui han canviat molt respecte a aquells anys 30

en què Josep Ensesa organitzava arribades amb autocar i vaixell per gaudir de banys de mar a la platja de Sant Pol.

Cases de mar

I és que, tot i que ara trobem la cosa més normal del món anar a banyar-nos a la platja, el cert és que prendre banys de mar no és un costum de tota la vida. Ho explica molt bé la historiadora i professora emèrita de la UB Mercè Tatjer al llibre *Els banys de mar a Catalunya* (Alberti Editor), on fa un repàs de la història de les cases de bany del país. "Es cert que la gent que ha viscut a prop del mar sempre s'hi ha banyat, però l'auge dels banys de mar els hem de situar a finals del segle XVIII i al principi del XIX, quan es comencen a construir espais arran de platja per aprofitar els beneficis terapèutics de l'aigua de mar". En aquests espais hi havia piles on s'abocava aigua de mar calenta per fer banys que servissin per combatre afeccions

com el reuma. Al segle XIX ja trobem cases de bany a Barcelona.

Cal tenir present que eren espais privats. Per entrar-hi s'havia de pagar i, per tant, no estaven a l'abast de tothom. "Eren més aviat pensats per a persones amb un cert poder adquisitiu, tot i que n'hi havia de més senzills. A mitjans del segle XIX, en aquestes cases comencen a sorgir el que es va denominar *secció d'onada*, espais de bany delimitats a la platja, on els usuaris es podien banyar directament al mar. És quan es comencen a habilitar les casetes de bany de fusta (com les de S'Agaró), on els usuaris podien canviar-se. A la zona de platja hi posaven uns tendals per protegir-se del sol mentre es banyaven, sovint agafats a una corda i sota vigilància, perquè molts no sabien nedar", explica Mercè Tatjer. Unes cases de mar que, des de Barcelona, es van anar escampant per tot el litoral a mesura que els mitjans de transport anaven evolucionant.

BANYS DE MAR. PLATJA DE SANT POL. S'AGARÓ

ARXIU HOSTAL LA GAVINA

BANYS DE MAR. ROSES

ALBERTI EDITOR

BANYS DE SANT SEBASTIÀ. BARCELONA

ALBERTI EDITOR

La Gavina: l'hostal dels famosos

El llegat de la família Ensesa a S'Agaró va més enllà de les casetes de la platja de Sant Pol. A la família es deu la urbanització d'aquesta zona i la creació de dos espais emblemàtics: la Taverna del Mar i l'Hostal La Gavina, que es va construir a partir de la primera casa que Josep Ensesa es va fer edificar. Avui la Taverna és un referent de la cuina marinera, basada en el peix fresc i el marisc de les llotges de la Costa Brava i dels productes de l'Empordà. És una joia del Modernisme, però els seus orígens són com a merendero de platja al costat de les històriques casetes de bany de S'Agaró. Per la seva banda, l'Hostal La Gavina és un altre espai clàssic que al llarg de la seva història ha acollit visitants il·lustres, molts d'ells vinculats a la indústria del cinema de Hollywood. Com explica

Alberto Depau, director de l'hotel, la llista de famosos que han passat per La Gavina és llarga: "Tenim una llista important de famosos que s'han allotjat a l'hotel, com Elisabeth Taylor i Ava Gardner, que van rodar pel·lícules a la Costa Brava i que van ser un gran reclam perquè vinguessin molts altres artistes, com Orson Welles, Rita Hayworth, Richard Burton, Claudia Cardinale o Sean Connery, però també famosos més propers com Salvador Dalí o Josep Pla". Per recordar el pas d'aquestes personalitats, "l'any passat vam començar a fer recerca en el nostre arxiu fotogràfic i vam decidir exposar a l'hotel una trentena de fotos de famosos que hi han passat. Serà una mostra permanent que anirem ampliant cada any, perquè els clients puguin veure qui s'ha allotjat aquí", conclou Depau.

nant. N'apareixen al Maresme i a la costa del Garraf, i més endavant també cap a la Costa Daurada i la Costa Brava. La llista de cases de bany a la costa catalana és llarga i fa tristesa pensar en tot el que s'ha perdut: els banys Colón de Caldetes, les casetes desmuntables de Montgat, els establiments termals de Llaveneres, els de Sant Elm de Sant Feliu de Guixols, el complex Terramar de Sitges... "Les cases de banys que es fan en molts llocs funcionen molt bé fins a la guerra, quan moltes van quedar destruïdes, com a la costa de Tarragona. D'altres perduren fins passat mitjans de segle", explica l'autora del llibre *Els banys de mar a Catalunya*.

La platja es fa popular

Però a poc a poc, amb el pas dels anys i a mesura que la gent s'anava banyant a fora dels espais delimitats, les cases de mar van anar perdent la raó de ser i això va fer que, malauradament, aquest pa-

trimoni s'acabés perdent arreu de Catalunya, lamenta la historiadora. "Hi havia dues cases de bany de Barcelona que eren magnífiques i és una llàstima que s'hagin perdut: els banys de Sant Sebastià i els Orientals".

El declivi el marca principalment la dècada dels 60: a Espanya han començat a canviar algunes coses. Les famílies tenen cotxe propi, que els permet anar a la platja que vulguin, i els vestits de bany es fan més lleugers. Ja no té sentit pagar per una caseta de bany per canviar-se en un lloc fix. I el boom immobiliari a la costa ho remata. Apartaments contra casetes; escac i mat. S'enderroquen les cases de mar i també van desapareixent les casetes, que durant tants anys havien configurat el paisatge de moltes platges. Potser per això és tan important celebrar el centenari de les de S'Agaró, perquè, aquest sí, és un patrimoni que ha sobreviscut a guerres, biquinis i Seats 600. ■

AVA GARDNER A S'AGARÓ

ARXIU HOSTAL LA GAVINA